

Liefde voor boeken begint op school

BBC-programma 'The big read' kan indrukwekkende resultaten voorleggen

Van onze medewerker

Mark Cloostermans

08/11/2004

BRUSSEL - Nog tot vanmiddag 13 uur kunt u in de Antwerpse Lessius Hogeschool gesprekken bijwonen en deelnemen aan workshops over leesbevordering. De aftrap voor de conferentie „Get caught reading Europe" werd gegeven door Geert Bourgeois, de Vlaamse minister van Media. Hij verklaarde dat de VRT literatuur op het scherm moet brengen „hoogstand, maar tegelijk toegankelijk voor alle Vlamingen".

EEN van de sprekers gisteren was Marc Harrison, de bedenker en *executive producer* van het BBC-programma *The big read* (TBG). Hij kan met dat programma indrukwekkende cijfers voorleggen, die boekverkopers aller landen doen watertanden.

Het doel van *TBG* was uit te zoeken wat het favoriete boek is van de Britten. Dat bleek na een hele selectieprocedure uiteindelijk *The lord of the rings* van Tolkien te zijn.

Tijdens de twee weken waarin de Britten hun favoriete boek mochten doorbellen, liepen zo'n 160.000 telefoontjes binnen. Die resulteerden in een eerste lijst van een slordige 7.000 titels. Het aantal unieke bezoekers van de bijbehorende website liep in de honderdduizenden.

Belangrijker echter is dat *TBR* de zogenaamde *backlist* activeerde: al die „oude" boeken die niet de laatste twee, drie maanden op de markt zijn gegooid en nog nauwelijks verkocht raken. *To kill a mockingbird* van Harper Lee had nog nooit op een bestsellerlijst gestaan in Groot-Brittannië, nu wel. De verkoop van *Gone with the wind* steeg met 600 procent.

Uit publieksonderzoek bleek dat 87 procent van de respondenten het programma kenden. De helft van die groep gaf aan meer gemotiveerd te zijn om te lezen in de zes maanden tussen de aankondiging van *TBR* (toen 200 boeken als kanshebbers werden bekendgemaakt) en de uitzending van de zeven afleveringen. In die periode was er ook een verhoging van de algemene boekenverkoop, niet alleen van de geselecteerde titels. Het verband met *TBR* valt niet te bewijzen, maar het zou wel een zeer groot toeval zijn, mocht er een andere oorzaak zijn voor deze stijging.

Met een glimlachje vertelde Marc Harrison dat alleen *The lord of the rings*, *His dark materials* van Philip Pullman en de Harry Potter-boeken niet profiteerden van *TBR*. Hun verkoop liep zelfs terug. Wie die boeken bezat, had zijn stem al uitgebracht, en wie de boeken nog niet had, was blijkbaar door de show gemotiveerd om andere boeken te kopen.

Een kwart van de reacties op *TBR* was uitgesproken vijandig. Het programma werd „*the biggest insult to reading ever*" genoemd. De Britse schrijfster Jeannette Winterson fulmineerde: „Democratie is de nieuwe dictator" en „collectiviteit is doodvervelend". Harrison laat in dat verband niet na te benadrukken dat Winterson pas als schrijfster gelanceerd werd na de BBC-verfilming van haar debuutroman *Oranges are not the only fruit*.

Dat de geselecteerde romans vaak verfilmd zijn, vindt Harrison evenmin een probleem. Het zou vreemd zijn, zegt hij, als deze fantastische verhalen niet verfilmd waren. En die twintig jaar oude verfilming van *The great Gatsby* zal wel geen invloed meer hebben op de populariteit van die roman anno 2003.

NOGAL wat leesbevorderende activiteiten zetten in op de uitstraling van beroemdheden, zoals mediafiguren, politici, en sporters. „Get caught reading", bijvoorbeeld, is een affiehecampagne met beelden van lezende bekendheden. De Stichting Lezen Vlaanderen lanceert dezer dagen „Iedereen leest", een „Get caught reading" met video's in plaats van affiches. De BV's die werden gestrikt voor de campagne stellen kort hun favoriete boek voor in filmpjes die je onder meer kunt zien op het Internet en op de stand van de Stichting Lezen op de Boekenbeurs.

Harrison wijst er echter op dat niet BV's, politici of critici de belangrijkste mensen zijn voor de promotie van het boek. De boeken die voor *TBR* gekozen werden, waren vaak boeken die op school gelezen worden, die vormend waren voor een beginnende lezer en daarom makkelijker blijven hangen dan de roman die je vorig jaar las.

Het belang van uitgebalanceerde schoolleeslijsten kan volgens hem niet onderschat worden. In Groot-Brittannië is nog maar een paar jaar geleden een commissie gevormd voor het opstellen van een „National curriculum“. In Vlaanderen is het de tendens om leerlingen geen lijst meer op te leggen. Ze mogen lezen wat ze willen, al is het de nieuwe Aspe - zolang ze maar *iets* lezen.

Leesbevordering valt in Vlaanderen onder de bevoegdheid van de minister van Cultuur, maar blijkbaar zijn het vooral zijn collega's van Media en Onderwijs die de troefkaarten in handen hebben.

Vandaag in de Lessius Hogeschool in Antwerpen tussen 9.15 en 13u nog workshops over boeken in de media en nieuwe stromingen in leesbevorderingcampagnes. Ook lezingen van Bart Moeyaert, de Britse uitgever John Clement en de vice-voorzitter van de Polish Chamber of Books. www.bbc.co.uk/arts/bigread